

Менеджмент в галузі фізичної культури і спорту

Кам'янець-Подільський
2013

ББК 75я73
УДК 796:005.6(075.8)
К 56

Рекомендовано до друку вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (протокол № 13 від 28 листопада 2013 р.)

Рецензенти

І.Л. Гасюк – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичної культури та валеології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

І.І. Лотоцький – доктор економічних наук, професор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

А.І. Шинкарук – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та практичної психології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Ковальчук Г.П.

Менеджмент в галузі фізичної культури і спорту: Навчальний посібник. / Г.П. Ковальчук. – Кам'янець-Подільський: 2013. – с.

У навчальному посібнику, розробленому відповідно до програми дисципліни «Менеджмент і маркетинг в галузі фізичної культури і спорту» з урахуванням сучасних психолого-педагогічних досліджень розкрито структуру і зміст даного курсу, що включає сутність, розвиток, функції, принципи, методи спортивного менеджменту, процес управління і керівництва фізкультурно-спортивними організаціями, особливості менеджменту в окремих ланках фізкультурно-спортивного руху в країні, надання послуг у галузі фізичної культури і спорту та інші питання, пов'язанні з діяльністю спортивного керівника.

Видання містить запитання і завдання для бесід, творчих дискусій, самоконтролю, тематику рефератів, контрольних та курсових робіт. Посібник рекомендований для студентів за напрямом «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура», а також для викладачів вищої школи, аспірантів, вчителів, усіх, хто цікавиться питаннями менеджменту в галузі фізичної культури і спорту.

ББК 75я73
УДК 796:005.6(075.8)

ISBN

Ковальчук Г.П., 2013

Видавець -----,

оформлення, обкладинка, макет, 2013

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

РОЗДІЛ І МЕНЕДЖМЕНТ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

ТЕМА 1. ЗМІСТ, ОСОБЛИВОСТІ ТА РОЗВИТОК МЕНЕДЖМЕНТУ

- 1.1. Сутність проблеми управління та менеджменту
- 1.2. Менеджер як центральна фігура ринкової виробничо-господарської діяльності
- 1.3. Етапи розвитку менеджменту та їх характеристика
- 1.4. Розвиток науки управління в Україні
- 1.5. Розуміння маркетингового менеджменту
- 1.6. Історична еволюція вітчизняного спортивного менеджменту

ТЕМА 2. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ ЯК ГАЛУЗЬ І ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

- 2.1. Система «управління» та «менеджменту» у фізичній культурі і спорті
- 2.2. Предмет менеджменту у фізичній культурі і спорті
- 2.3. Менеджмент як функція і процес діяльності професійно підготовлених спеціалістів
- 2.4. Менеджмент як складова частина діяльності працівників фізкультурно-спортивних організацій
- 2.5. Роль менеджера у професійній діяльності працівників фізичної культури і спорту освітніх закладів

ТЕМА 3. МЕНЕДЖМЕНТ В ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

- 3.1. Фізкультурно-спортивна організація як соціальна система, основні її функції і якості
- 3.2. Типи організацій, які виділяються за формою власності
- 3.3. Типологія фізкультурно-спортивних організацій за цільовим призначенням
- 3.4. Організаційні принципи та правові основи управління діяльністю фізкультурних і спортивних організацій
- 3.5. Типи організацій фізкультурно-спортивної спрямованості за поділом праці
- 3.6. Проектування та інституціоналізація фізкультурно-спортивної організації
- 3.7. Фізкультурно-спортивні організації – невід'ємна складова сфери послуг в умовах ринкових відносин

ТЕМА 4. СОЦІАЛЬНІ ЦІЛІ, ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ СПОРТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

- Соціальні цілі і місія спортивної організації
- Сучасні принципи спортивного менеджменту
- 4.3. Планування як функція менеджменту
 - Методика складання плану спортивної роботи та бізнес-планування у спортивному менеджменті
 - Організація як функція управління в умовах підприємницької діяльності освітніх установ у сфері фізичної культури

- Мотивація як функція управління та сучасна практика підвищення мотивації персоналу
- Контроль як функція менеджменту, його види та вимоги до здійснення

ТЕМА 5. МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ СПОРТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

- 5.1. Поняття і класифікація методів управління
- 5.2. Організаційно-адміністративні методи спортивного менеджменту
- 5.3. Економічні методи спортивного менеджменту. Фінансовий аналіз діяльності спортивної організації
- 5.4. Соціально-психологічні методи спортивного менеджменту
- 5.5. Конфлікт як поле діяльності спортивного менеджера та способи його розв'язання
- 5.6. Основні методи вивчення конкурентоспроможності спортивної організації

ТЕМА 6. ТЕХНОЛОГІЯ СПОРТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

- 6.1. Управлінські рішення у спортивному менеджменті та їх класифікація
- 6.2. Технологія прийняття раціонального рішення
- 6.3. Особливості реалізації та моделювання управлінських рішень
- 6.4. Комунікації в спортивних організаціях
- 6.5. Інтернет як сучасний засіб комунікацій у сфері спортивного менеджменту
- 6.6. Реклама у спорті в умовах ринкової економіки
- 6.7. Технології паблік рілейшнз в пропаганді фізичної культури і спорту
 - Основні напрямки паблік рілейшнз в олімпійському та професійному спорті
- 6.9 Документальне забезпечення менеджменту у фізкультурно-спортивній організації
- 6.10. Система інформаційного забезпечення менеджменту у фізкультурно-спортивних організаціях

ТЕМА 7. МЕНЕДЖМЕНТ СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ

- 7.1. Класифікація спортивних змагань
- 7.2. Організація спортивного заходу. Характеристика і послідовність основних управлінських дій
- 7.3. Єдиний календарний план міжрегіональних, всеукраїнських та міжнародних фізкультурно-спортивних заходів як основа менеджменту спортивних змагань
- 7.4. Інноваційні технології організації спортивних змагань
- 7.5. Методика складання положення про змагання з виду спорту

ЛІТЕРАТУРА

ДОДАТОК 1

ДОДАТОК 2

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ

ПЕРЕДМОВА

Фізична культура як складова загальної культури, суспільними проявами якої є фізичне виховання та масовий спорт, є важливим чинником здорового способу життя, профілактики захворювань, організації змістовного дозвілля, формування гуманістичних цінностей та створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини. Вона реально функціонує у різних сферах суспільного життя через залучення широких верств населення до діяльності фізкультурних і спортивних організацій. Керівникам цих організацій щоденно доводиться вирішувати різноманітні питання управлінського характеру на професійному рівні а вірніше – займатись менеджментом.

У зв'язку з цим радикально змінюються вимоги до професійної підготовки кадрів з фізичної культури і спорту, які в процесі навчання у вищій школі повинні не тільки засвоїти основи теорії і практики сучасного управління та ринкової економіки, але й сформувані відповідний спосіб мислення, опанувати елементами управлінської та економічної культури поведінки і самовизначення у сфері фізкультурно-спортивного підприємництва. Сучасний спеціаліст з фізичної культури відповідно до рівня підготовки випускників повинен оволодіти знаннями:

- про роль і місце фізичної культури і спорту у забезпеченні здоров'я нації та сприяння соціально-економічному розвитку суспільства;
- про проектування, будівництво, експлуатацію об'єктів фізкультурно-спортивної діяльності, витрати і джерела фінансування;
- про принципи організації трудових процесів у сфері фізичної культури і спорту, методик розрахунку необхідних ресурсів щодо виконання, контролю та якості робіт;
- про послідовність розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень в процесі професійної діяльності;
- про основи законодавства про працю, методах організації, оплати та нормування праці, оцінки умов праці спеціалісту фізичної культури і спорту та ін.

Працівники фізкультурно-спортивних організацій все більше переконуються в необхідності використання основних надбань сучасного менеджменту, що дає можливість оптимально вибудувати діяльність організації, зменшити трудомісткість управлінської роботи, оптимізувати апарат управління, посилити управлінський вплив на результативність діяльності фізкультурних організацій, спортивних товариств, об'єднань тощо. Тому соціальна практика висунула сьогодні на перший план створення в Україні цілісної структурної системи менеджменту, що передбачає оволодіння студентами як майбутніми спеціалістами необхідними знаннями і практичними навичками менеджменту з метою поліпшення ефективності фізкультурно-масової і спортивної роботи в сучасних умовах ринкової економіки.

Для розв'язання цих важливих завдань і передбачено вивчення курсу «Менеджмент і маркетинг в галузі фізичної культури і спорту», який є важливим і обов'язковим для підготовки фахівців за спеціальністю «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» у вищих навчальних закладах. Робота сучасного спеціаліста не може бути повноцінною, якщо він не обізнаний з різноманітною управлінською інформацією, зорієнтовану, як правило, на майбутню професійну діяльність фахівця з фізичної культури і спорту.

Метою курсу є формування у студентів науково-методичної бази, необхідної для оволодіння ними науковими основами теорії соціального управління фізкультурно-спортивними організаціями України в умовах ринкової економіки, вдосконалення господарського механізму діяльності цих організацій, прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень, необхідних для найбільш раціонального використання всіх ресурсів галузі – фінансових, матеріальних, трудових.

Завданням вивчення курсу «Менеджмент і маркетинг в галузі фізичної культури і спорту» є:

- оволодіння основними положеннями теоретичних засад управлінської діяльності (закони, закономірності, методи, функції, принципи, категорії, механізми, моделі, тощо);
- ознайомлення з практикою управління фізкультурними і спортивними організаціями;
- проектування систем менеджменту, тобто формування взаємопов'язаних і взаємодіючих управлінських важелів у роботі фізкультурно-спортивних структур, які забезпечують ефективність їх діяльності.

Пропонована перша частина даного посібника «Менеджмент в галузі фізичної культури і спорту» розкриває основний зміст навчального матеріалу, передбаченого для вивчення курсу під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи студентів. Провідною лінією вивчення цього предмету є: вивчення наукових принципів управління з урахуванням сучасних досягнень вітчизняної та зарубіжної науки, засвоєння його теоретичних основ, оволодіння знаннями в галузі культури управлінської діяльності, опанування елементами управлінської культури та необхідними вміннями і практичними навичками у сфері спортивного підприємництва і бізнесу.

Практика показує, що тільки обгрунтовані управлінські рішення дозволяють успішно досягати загальних і конкретних цілей, які ставлять перед собою фізкультурні і спортивні організації з розвитку масової фізкультурно-оздоровчої роботи та спорту вищих досягнень, оскільки нерідко досягнення таких цілей виявляється нереальним внаслідок економічних прорахунків або нераціонального, невмілого використання наявних коштів.

Навчальний курс розроблено для вивчення студентами факультету фізичної культури, майбутня професія яких передбачає наявність, насамперед, глибоких знань, тому теоретична частина посібника складається з текстів лекцій до всіх тем, передбачених навчальною програмою. Практична частина посібника містить методичне забезпечення до кожної теми – практичні завдання, тести, схеми, таблиці тощо. У посібнику також подаються завдання для модульної контрольної та самостійної роботи студентів, тематика рефератів, питання для самоконтролю, а також методичні рекомендації щодо їх виконання.

Навчально-методичний посібник є першою спробою викладу систематичного курсу «Менеджмент в галузі фізичної культури і спорту», тому автори будуть щиро вдячні за критичні зауваження та побажання щодо удосконалення його змісту і структури.